

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's Gravenhage; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Majster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr D. Postma, Burgersdorp (Zuid-Afrika); Dr A. Ringnalda, Soerabaja; Dr J. C. Bullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielinga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Broekstraat 14, Amsterdam.

Druckers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 38000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentie: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15

INHOUD: Hoofdartikel: Wereldgelijkvormigheid. IV. — Uit de Schrift: Mijn Kinderken. (1 Joh. 3:18). — Kerkelijk Leven: De werkwijze onzer Synodes. III. Examen-mythe. — Literatuur en Kunst: K. Lantermans, „De Stiekemerde“. — Pop-Wet. Schetsen: Iets over het begrip „mystiek“. — Gereformeerd of ethisch. — Zending en Evangelisatie: Het Secularisme. — Kerkelijk Leven in Ned.-Indië: Perspectieven en Predikanten. — Stemmen uit onze Kerken. — Perschootw. — Boekbespreking. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

WERELDGELIJKVORMIGHEID.

IV.

In het algemeen zijn de positie en de roeping, welke de kerk des Heeren in de wereld heeft, wel duidelijk. Zij mag zich met de wereld niet vermengen en aan haar gelijkvormig worden, maar zij mag zich evenmin in dooperschen zin aan de wereld onttrekken.

Deze tweërlei roeping plaatst ons in de praktijk voor tal van moeilijkheden. Ieders ervaring, niet het minst die van den ambtsdrager, bevestigt dat.

Nu is het de bedoeling dezer artikelen niet op allerlei vragen, die hier gemakkelijk opkomen, een antwoord te geven of voor allerlei gevallen een oplossing te bieden. Er kunnen hier alleen enkele aanwijzingen gedaan worden, enkele opmerkingen gemaakt, waartoe de ervaring der ambtelijke praktijk vanzelf ons aanleiding geeft.

Hierbij zij dan allereerst uitgesproken, dat wij bij de bestrijding der wereldgelijkvormigheid niet de meeste en voornaamste aandacht hebben samen te trekken op bepaalde uitingen en uitwassen in de levensgedraging, waarin de wereldgelijkvormigheid aan den dag treedt.

Ik bedoel daarmee niet, dat bepaalde zondeopenbaringen of een in geestelijken zin gevaarlijke levenswijze niet zouden mogen en moeten genoemd en met den vinger aangewezen worden. Het tegendeel zij aanbevolen. De wereldgelijkvormigheid is, gelijk wij reeds opmerkten, zelfs allereerst een kwestie van vorm en houding. Op bepaalde punten hebben wij dus zeker de afwijking aan te toonen en te bestraffen.

Echter moeten we bij die feiten en gevaren alszoodanig niet blijven staan, doch wij hebben bijzonder ook onze opmerkzaamheid te geven aan wat daarachter ligt: de begeerte, die er toe dreef, het motief, dat er toe leidde, zulk een gevaarlijke levensvorm aan te nemen. Die gedraging zelve is zeker het uitgangspunt, maar niet uitsluitend het voorwerp der behandeling. Wij hebben op te sporen de bronnen, waaruit zoowel bij ons zelve als bij anderen de zondige levensgedraging en het reiken der hand aan de wereld voortkomen. En dan hebben wij elkander voortdurend te stellen voor de centrale waarheden, die gelden voor ons zedelijk en geestelijk leven, d.i. voor 's Heeren ordinantiën, waarmede de levenshouding op een of meerdere punten in strijd blijkt te zijn.

Op die wijze ontkomen we aan het gevaar van een levenloze kasuïstiek. Een kasuïstische behandeling, waarbij wij ons beperken tot de bespreking van allerlei op zichzelf staande gevallen en handelwijzen, levert meestentijds weinig goeds op. We komen dan zoo licht tot het stellen van gebod op gebod en van regel op regel en we ont-

gaan daarmee het spoedig gedane verwijt van Farizeïsme niet.

Het Farizeesche optreden in Jezus' dagen was immers gekenmerkt door het knellen van het leven in een keurslijf van bepalingen en voorschriften, terwijl op den innerlijken toestand van den mensch weinig of niet werd gelet. Ook al bedoelen wij het dan zoo niet, de verkeerde indruk wordt bij een kasuïstische behandeling dan toch gevestigd en in negen van de tien gevallen schieten we ons doel voorbij. Waarschuwing en vermaan naar de regelen van een Gereformeerde kasuïstiek ontvaarden veelal in een intellectueel steekspel en wie het vaardigst is in het debat of in het plaatsen van pikante opmerkingen, die behoudt dan in den regel het laatste woord en dat is lang niet altijd hij, die het gelijk aan z'n zijde heeft. Een kasuïstische behandeling gaat aan het zieleleven en aan de gewetens eenvoudigheid voorbij. Die raakt het innerlijk niet. Men kan b.v. lang en lustig intellectueel debatteeren over het al of niet geoorloofde van het fietsen op Zondag of over het kaartspel en dergelijke en het dispuut, louter verstandelijk beoordeeld, glad verliezen.

Een ander gevaar van een dergelijk optreden is, dat men dingen of bepaalde gewoonten, die nieuw opkomen, scherp veroordeelt en over enkele jaren gedwongen is zulke banvonnissen praktisch te herroepen, omdat ieder en ook zij zelf het dan als niet zondig aanvaardt. Ik denk aan allerlei mode- en kledingkwesties, natuurlijk voorzover zij niet uit een oogpunt van gevaar voor de goede zeden te veroordeelen zijn. Hoe vaak zou er al niet, ook kerkelijk, tegen een nieuwe mode getoemd zijn, die ondertusschen al weer antiek wordt geacht en thans als een prijselijk voorbeeld van den goeden ouden tijd den volke wordt voorgehouden! Om iets te noemen: een algemeen optreden der kerk tegen de pagekopjes der meisjes, los van 'de daartoe leidende motieven, acht ik in geen vorm aanbevelenswaardig. Daarmede bereiken we weinig anders dan dat de kerk zich licht bespottelijk maakt.

Iemand, die zijn kracht zoekt in een behandeling van losse gevallen, is er zelf de schuld van, dat zijn werk zich wel verbreedt, maar aan diepte verliest.

Aan de gevaren van zulk een optreden moet daarom te meer worden herinnert, omdat de wereldgelijkvormigheid een zaak is van schema, van houding. Wanneer iemand zich grof misgaat aan een ergerlijke zonde, dan staat het aanstands heel anders. Dan zijn bestraffing en vermaan in zooverre niet moeilijk, dat het gaat om een duidelijk diep ingrijpend kwaad, waaromtrent het geweten van den zondaar, indien hij niet geheel verhard is, ook getuigenis geeft. Dan behoeft er niet lang over gesproken te worden, dat de begane overtreding zonde is. Doch inzake wereldgelijkvormigheid zijn er vaak dingen aan de orde, die op zichzelf moeilijk als zondig kunnen worden aangemerkt, maar die geheel door de wereld in beslag zijn genomen of die, omdat zij ons onvermijdelijk in te nauwe aanraking met haar brengen, gevaarlijk zijn. De veroordeeling van het doopersche standpunt sluit niet uit, dat men in dergelijke omstandigheden in onthouding kracht en heil zoekt. Doch daartoe kan men moeilijk met vrucht anderen opwekken, wanneer zulk een geval dor kasuïstisch wordt aangevat.

Willen we werkelijk onder Gods zegen de gewetens treffen, dan moeten wij dus van verkeerde levensgewoonten, die men zich bewust of onbewust heeft eigen gemaakt, de wortels bloot leggen. Er is dan aanleiding tot het vermaan tegen ijdelheid, tegen vrees voor spot, als men zijn leven anders inricht dan b.v. wereldsche kennissen het gaarne zien, tegen gebrek aan levensernst, tegen het verlangen om aan de wereld zoo ver mogelijk tegemoet te komen, tegen het twee heeren willen dienen, enz. Zoo moet de uitwendige gedraging herleid tot de zielsgesteldheid, die er toe bewoog.

Daartoe is natuurlijk o.m. noodig een goed inzicht in de speciale geestelijke of liever ongeestelijke kenmerken van het moderne leven.

Wanneer wij iets daarvan noemen willen, dan is te wijzen op dezen trek, dat bijzonder in onzen tijd 'de mensch alle heteronomie, alle ordinantie van een boven hem staande macht verwerpt. De mensch is zoo machtig geworden; de natuur werd in de laatste eeuw al meer door hem beheerscht en allerlei kracht, waarvoor hij vroeger sidderde, aan hem onderworpen en in zijn dienst gesteld. Wat de natuurwetenschap, de techniek, de geneeskunde tegenwoordig vermogen en tot stand brengen, grenst aan het schier ongelooflijke. En de eene vinding en ontdekking na de andere versterken het gegronde vermoeden, dat aan dezen triumftocht door het geweldig rijk der natuur voorloopig nog geen einde is gekomen.

Door dit alles gevoelt de moderne mensch zich zoo weinig afhankelijk meer. Wel moest hij in de erkenning leven, dat alle talent en gave en elke vorm van beheersching der natuur hem uit Gods milde hand toekomen en wel moest hem dat prikkel zijn om te meer in dankbaarheid den Naam des Heeren te belijden en Hem te dienen, doch de werkelijkheid toont op droeve wijze aan, dat dit niet zoo is. Meer dan ooit wil de mensch leven naar eigen wet en naar eigen inzicht. Hij zal doen, wat hem behaagt. Hij wil voor zich een vrijheid, die praktisch neerkomt op bandeloosheid.

Op dit punt gaat het moderne leven rechtstreeks in tegen het Woord van God en tegen het Christelijk geloofsleven. Het Christendom predikt een vrijheid, die de ware is, omdat zij spontaan en gewillig zich bindt aan de ordinantiën des Heeren, die de liefde hebben van het hart. En al wat die ordinantiën, onder welk voorwendsel ook, op zij willen zetten, is uit den boeze.

Op het ongodelijk karakter van dit streven moet rusteloos gewezen en daartegen gewaarschuwd worden. Immers die zondige drang naar emancipatie niet maar van een oude mode, maar van God Zelfen schuilt achter bepaalde zondige gewoonten en afkeurenswaardige gedragingen.

Een andere eigenaardigheid, die in onzen tijd bijzonder naar voren treedt, is het wijd verbreide geloof in het zedelijk kunnen van den mensch. Geheele scharen — denk alleen maar aan de geweldige macht van het socialisme — verwachten van den mensch een betere toekomst. Zijn kunnen en zijn volharding, zijn goedheid en wijskracht zullen op den duur het leven omzetten en verbeteren. Deze confessie van het ongeloof wordt door velen aanvaard, in weerwil van het ontuchterende feit, dat de laatste oorlog voldoende het tegendeel bewezen heeft, ondanks de voor-